

ΣΥΝΟΧΗ

Η συνοχή αποτελεί τη **μορφική και λεκτική σύνδεση** μεταξύ προτάσεων και περιόδων λόγου, δηλαδή περιόδων, που αποτελούνται από περισσότερες από μια προτάσεις πριν την ολοκλήρωση του νοήματος με τη χρήση της τελείας.

Η συνοχή επιτυγχάνεται με ποικίλους τρόπους:

1. Ο τρόπος, που απαντάται συχνότερα στο γραπτό λόγο είναι η ύπαρξη των **διαρθρωτικών λέξεων ή φράσεων**.
2. Η **παράλειψη μιας προηγούμενης λέξης ή φράσης** (συνήθως του υποκειμένου της προηγούμενης πρότασης ή περιόδου, για να μη εκληφθεί ως επανάληψη, που κουράζει τον δέκτη).
3. Η **επανάληψη** μιας λέξης της προηγούμενης παραγράφου, περιόδου λόγου ή πρότασης.
4. Η **χρήση μιας αντωνυμίας, που αντικαθιστά νοηματικά μια προηγούμενη λέξη ή φράση** (π.χ. αυτός, εκείνος, ο οποίος, άλλος...). Μάλιστα, πιο συνηθισμένες είναι οι δεικτικές αντωνυμίες(αυτός, εκείνος). Παρόλα αυτά, όμως, ο μαθητής δεν είναι υποχρεωμένος να επισημάνει το είδος της αντωνυμίας.
5. **Μια συνώνυμη λέξη ή μια λέξη**, που είναι **νοηματικά συγγενής** με μια άλλη(π.χ. τεχνική – μέθοδος).
6. Η χρήση **υπερωνύμων – υπωνύμων**. Τα υπερώνυμα δηλώνει μια **ευρύτερη κατηγορία μιας έννοιας [υπέρ]**, η οποία περικλείει μια **μικρότερη κατηγορία** (υποκατηγορία) αυτής της έννοιας **[υπό]**.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα : Τα υπερσύγχρονα μέσα επικοινωνίας και ενημέρωσης [υπερώνυμο], με ιδιαίτερη αναφορά στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τους δορυφόρους και τα διεθνή δίκτυα πληροφοριών[υπώνυμα] καθιστούν τη χώρα μας ικανή να συμμετέχει σε διεθνείς εξελίξεις.

7. Η **χρήση ενός γενικότερου όρου** π.χ. οι πνευματικοί άνθρωποι αντί να γίνει χρήση πιο εξειδικευμένων όρων, όπως οι καταρτισμένοι επιστήμονες, οι φιλόσοφοι, οι διανοούμενοι...
8. **Νοηματική σύνδεση** (περιεχόμενο) μεταξύ δύο παραγράφων ή ακόμα και περιόδων / προτάσεων λόγου.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ / ΦΡΑΣΕΩΝ

Αιτιολόγηση:

εξαιτίας, επειδή, γιατί, διότι, αφού, μια και, μια που, ένας ακόμη λόγος που, καθώς, εφόσον, αυτό οφείλεται/ εξηγείται/ ερμηνεύεται/ αιτιολογείται, γι' αυτό το λόγο

Αναλογία-ομοιότητα:

όπως ... έτσι, σαν, ομοίως, ανάλογα, παραπλήσια, κάτι ανάλογο συμβαίνει και με ..., με/κατά τον ίδιο τρόπο

Αντίθεση-εναντίωση:

αλλά, μα, όμως, και όμως, παρά, μόνο, παρόλο, ωστόσο, εντούτοις, μάλιστα, έπειτα, μολαταύτα, εξάλλου, αντίθετα, σε αντίθεση, απεναντίας, διαφορετικά, ειδάλλως, ειδημή, αλλιώς, αλλιώς, από την άλλη, ακόμη κι αν, παρ' όλ' αυτά, όχι μόνο ... αλλά και, και που, και ας, όχι μόνο δεν ... μα, ενώ, αν και, και αν, μολονότι, αντίστροφα, στον αντίποδα, ενάντια, όχι μόνο να μη(ν) ... αλλά ούτε και να, όχι μόνο να μη(ν) ... αλλά να, αφενός ... αφετέρου, από τη μια ... από την άλλη

Απαρίθμηση:

πρώτο ... δεύτερο, καταρχάς, τελικά, το επόμενο επιχείρημα που θα μας απασχολήσει

Αποτέλεσμα :

έτσι που, ώστε, λοιπόν, κατά συνέπεια, γι' αυτό το λόγο, και γι' αυτό, ως επακόλουθο, αποτέλεσμα/ απόρροια/ απότοκο όλων αυτών, χάρη σ' αυτό

Γενίκευση:

γενικά, γενικότερα, ευρύτερα, τις περισσότερες φορές

Διάζευξη:

ή ... ή, είτε ... είτε, ούτε ... ούτε, μήτε ... μήτε

Έμφαση:

το σημαντικότερο απ' όλα, το κυριότερο, το συγκεκριμένο, είναι αξιοσημείωτο ότι, αξίζει να σημειωθεί πως, εκείνο που προέχει, θα έπρεπε να σημειωθεί, θα ήθελα να τονίσω πως/ να επιστήσω την προσοχή σας, ιδιαίτερα, κυρίως, είναι αξιοπρόσεκτο ότι, ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι, πρέπει ακόμη να τονιστεί ότι, είναι αξιοπρόσεκτο ότι

Επεξήγηση:

δηλαδή, αυτό σημαίνει ότι, ειδικότερα, με άλλα λόγια, συγκεκριμένα, με όσα είπα προηγουμένως εννοούσα, για να γίνω πιο σαφής

Επιβεβαίωση:

βέβαια/βεβαίως, φυσικά, αναμφισβήτητα, αναμφίβολα, πράγματι, οπωσδήποτε, μάλιστα

Όρο, υπόθεση, προϋπόθεση:

αν, εκτός αν, σε περίπτωση που, με την προϋπόθεση ότι, υπό τον όρο, εφόσον

Παράδειγμα-διευκρίνιση:

παραδείγματος χάρη, λόγου χάρη, για παράδειγμα, όπως

Προσθήκη (νοήματος):

ακόμη, επίσης, επιπρόσθετα, επιπλέον, έπειτα, πρόσθετα, εκτός από αυτό, πέραν από αυτό, παράλληλα

Σκοπός :

για να, προκειμένου να

Σύγκριση :

σε σχέση με, παρά

Συμπέρασμα :

επομένως, έτσι, λοιπόν, τελικά, για να συνοψίσουμε, συγκεφαλαιώνοντας/ επιλογικά/ συμπερασματικά θα λέγαμε ότι συνάγεται το συμπέρασμα, ανακεφαλαιώνοντας

Ταξινόμηση-διαίρεση: αφενός ... αφετέρου, από τη μια ... από την άλλη, στο πρώτο μέρος ... στο δεύτερο μέρος

Τοπική σχέση:

εδώ, εκεί, μέσα, έξω, κοντά, μακριά, πάνω, κάτω

Χρονική σχέση:

αρχικά, προηγουμένως, στη συνέχεια, πρώτα, ύστερα, πριν, εντωμεταξύ, έπειτα, τέλος, όταν, καθώς, οπότε, μόλις, αργότερα, ταυτόχρονα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :

Οι διαρθρωτικές λέξεις / φράσεις, που οφείλουν οι μαθητές να δώσουν έμφαση, επειδή συναντώνται πιο συχνά είναι οι ακόλουθες :

Αλλά, όμως, ωστόσο : Αντίθεση

Μεγάλη προσοχή πρέπει να δοθεί στο **ωστόσο**, γιατί οι μαθητές το συγχέουν λανθασμένα με το **ώστε**, που εκφράζει συμπέρασμα.

Αφού, καθώς : Εκφράζουν και αιτιολόγηση και χρονική σχέση

Όπως : Εκφράζει και παράδειγμα και αναλογία

Δηλαδή, αναλυτικότερα, ειδικότερα, συγκεκριμένα : Εκφράζουν επεξήγηση και όχι αιτιολόγηση

Τις περισσότερες φορές : Εκφράζει γενίκευση και όχι χρονική σχέση

Παράλληλα : Εκφράζει προσθήκη νοήματος και όχι χρονική σχέση

Ταυτόχρονα : Εκφράζει καθαρά χρονική σχέση

Αφενός...αφετέρου, από τη μία από την άλλη : Εκφράζουν τόσο αντίθεση, όσο και διαίρεση/ ταξινόμηση

Γι' αυτό το λόγο : Εκφράζει τόσο αιτιολόγηση αλλά κυρίως χρησιμοποιείται ως διαρθρωτική συμπεράσματος